

28 เมษายน วันมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

67 ปี

ข่าวประชาสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000
ภายใน 15666 โทรศัพท์/โทรสาร 02-259-6172

จากหนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับประจำวันที 31 เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2559 หน้า 31 มูลค่าข่าว 415,338.-

ศูนย์สารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ได้จัดระบบข่าวสิ่งพิมพ์ สนใจดูได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

เตาเผาถ่านซังข้าวโพด เทคโนโลยี 'แม่แจ่มโมเดล'

การแก้ปัญหาการไร่ข้าวโพด หนึ่งในสายพานอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารสัตว์ของประเทศที่มีกว่า 1 แสนไร่ในพื้นที่อำเภอแม่แจ่มที่เริ่มปรากฏผลนั้นทำให้ "แม่แจ่มโมเดล" เป็นกรณีที่น่าศึกษาสำหรับพื้นที่อื่นๆ ในระยะยาว หัวเรือหัวแรงสำคัญคือ ทศพล เมืองอุดม นายอำเภอแม่แจ่ม คอยพูดคุยทำงานกับชาวบ้าน เอ็นจีโอ ภาคธุรกิจและเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อช่วยกันลดการเผาป่า กำหนดแผนแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ หรือที่เรียกว่า "แม่แจ่มโมเดล"

นายอำเภอแม่แจ่มเล่าว่า การแก้ปัญหาในอำเภอแม่แจ่ม เป็นโจทย์ที่ท้าทายมาเป็นสิบๆ ปี แม่แจ่มอย่างเดียวยังใหญ่กว่าจังหวัดในไทยถึง 15 จังหวัด สิงคโปร์มีขนาดแค่ 1 ใน 4 แม่แจ่มมีคนอยู่ประมาณเกือบ 6 หมื่นคน พื้นที่ทั้งอำเภอ 1,692,698 ไร่ เป็นป่าธรรมชาติ 1,231,171 ไร่ หรือร้อยละ 73 เป็นพื้นที่ใช้ประโยชน์ 437,712 ไร่ หรือร้อยละ 25.60 แต่พื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิราชการ 23,815 ไร่ หรือร้อยละ 1.40 เท่านั้น

ทศพลสะท้อนว่า ปัญหาไฟป่าเชื่อมโยงกับปัญหาการจัดการที่ดิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาความเหลื่อมล้ำและความยากจน แต่ถ้าเอากฎหมายเป็นตัวตั้งอย่างเดียวคงแก้ปัญหาไม่ได้ จะเอาคนเป็นหมื่นคนที่อยู่แบบผิดกฎหมายไปไว้

ที่ไหน

กว่า 10 ปีก่อน แม่แจ่ม
เป็นพื้นที่สีแดงเต็มไป
ด้วยยาเสพติด ต่อมาคน
หันไปหาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
ที่กลายเป็นทางเลือกสร้างรายได้
ทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่นุดูดอก
มาจากวงจรยาเสพติดได้

แม้ในทริบเชิงจาระบอบชลประทานยังไม่ถึง แต่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์กลับทนแล้งได้ดี คนจึงหันมาปลูกข้าวโพดกันมากขึ้นเป็นเท่าทวีคูณ เมื่อปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วชาวบ้านก็ต้องเผาต้นข้าวโพดทิ้งเพื่อเตรียมหน้าดินในการเพาะปลูกครั้งต่อไป เพราะความเชื่อดูๆ ว่าการมานั้นดินหมุนเวียนและง่ายที่สุด

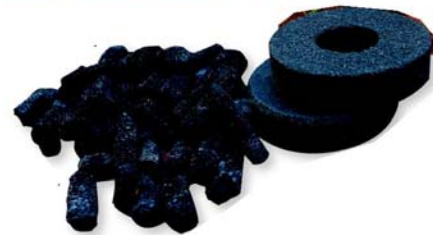
ไฟป่าเกิดเป็นปกติในช่วงฤดูแล้ง ประมาณเดือน ม.ค.-พ.ค. บวกกับการเผาข้าวโพดในช่วงเวลาเดียวกันก็ยิ่งเร่งให้เกิดหมอกควันหนักขึ้นไปอีก เวลาคนมองลงมาจากรถบินเห็นภูเขาหัวโล้นก็เกิดคำถามว่าป่าหายไปไหน ยังไม่นับความเข็ดคนหาของป่าล่าสัตว์ที่เชื่อว่าหากจะทำให้ล่าสัตว์ง่ายขึ้น ซึ่งเข็ดกันมาเป็นร้อยปีแล้ว

ทศพล เมืองอุดม - ผู้ใหญ่บุญมา แหลมคม และดร.นฤภัทร

ใช้ไฟป่าพื้นที่เกษตรกรรม

E:\หัวข่าว.doc 5/31/2016 7:13:13 AM

นายอำเภอแม่แจ่มกล่าวถึงผลของการช่วยกันแก้ปัญหาไฟป่า ว่าเป็นความร่วมมือกันหลายส่วน ทั้งระดับอำเภอ ตำบลและระดับหมู่บ้าน มีการตั้งคณะกรรมการทั้งภาครัฐ ประชาชน เอกชน นักวิชาการ หรือเรียกกันว่าประชารัฐแม่แจ่ม เพื่อช่วยกัน โดยการตั้งศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควัน

“ผลที่เห็นเป็นรูปธรรมร่วมกัน นอกจากค่าจุดความร้อนที่ลดลงแล้ว ในตำบลท่าผา และตำบลบ้านทับ ก็ไม่พบรายงานการเผาป่าเลยในช่วงที่ผ่านมา แปลว่าชาวบ้านเริ่มเปลี่ยนความเชื่อและให้ความร่วมมือ ซึ่งผมเชื่อว่าทิศทางในอนาคตภูเขาหัวโล้นจะลดลง พื้นที่สีเขียวจะเพิ่มขึ้น” นายอำเภอแม่แจ่มกล่าว

อีกคนที่ร่วมลงแรงใจแรงกายกับประชารัฐแม่แจ่มเพื่อแก้ปัญหาหมอกควัน คือ บุญมา หลอมคม ผู้ใหญ่บ้านแม่ขี้กูด ต.บ้านทับ อ.แม่แจ่ม

ผู้ใหญ่นุญมาเล่าเสริมว่า ช่วงแรกๆ ที่พูดคุยกับชาวบ้านว่าออกไปหมู่บ้านเราจะไม่ใช้วิธีเผาข้าวโพด ไม่มีใครฟัง เพราะเขาไม่เชื่อว่ามีวิธีอื่นที่ดีกว่าการเผา และที่ผ่านมามีเอกราชรัฐ ออกนโยบายป้องกันไฟป่ามา ชาวบ้านไม่มีกำลังใจเพราะไม่มีงบประมาณลงมาด้วย แก้ปัญหาปากท้องก็ลำบากอยู่แล้ว แต่ครั้งนี้นายอำเภอมีใจและหางบประมาณมาสนับสนุน ชาวบ้านก็เอาด้วย

ผู้ใหญ่นุญมายกตัวอย่างมาตรการป้องกันไฟป่าให้ฟังว่า มีการเตรียมพร้อมคณะทำงานหมู่บ้านละ 25 คน เป็นตัวหลักในการเข้าถึงพื้นที่ และช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านและสมาชิก อบต. ประชาสัมพันธ์ ลาดตระเวนดับไฟป่า มีการอยู่เวรยามและติดต่อสื่อสารกัน 24 ชั่วโมง

นอกจากนี้ทางเครือข่ายเกษตรกร ยังสนับสนุนเงินทุนแก้ปัญหาให้ตำบลละ 10,000 บาท หมู่บ้านละ 5,000 บาท และยังมีเงินรางวัลให้อีก 50,000 บาท สำหรับตำบลที่ปลอดการเผาอย่างสิ้นเชิง

เมื่อตัดสินใจไม่ใช้วิธีเผา ผู้ใหญ่นุญมาบอกว่าชาวบ้านก็หันมาใช้น้ำหมักชีวภาพเอเอ็ม ซึ่งได้รับแจกฟรีจากกรมวิชาการเกษตร เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวโพดแล้วเหลือตอขึ้นดิน จากเดิมที่เผาแล้ว ไถกลบ เมื่อราดน้ำเอเอ็มจุลินทรีย์ก็ช่วยย่อยสลายไปเอง แม้จะใช้เวลานานกว่าการเผา แต่สภาพดินไม่เสียแร่ธาตุเมื่อปลูกข้าวโพดครั้งต่อไปปรากฏว่าได้ผลผลิตมากกว่าใช้วิธีเผา ส่วนพวกซังและเปลือกข้าวโพดก็เอาไปทำเป็นเชื้อเพลิงชีวมวลและอาหารได้

ตัวอย่างสำคัญในพื้นที่ ต.แม่่นาจร อ.แม่แจ่ม ซึ่งมีการทำไร่ข้าวโพดจำนวนมากเช่นกัน กำลังเป็นพื้นที่ทดลองใช้ “เทคโนโลยีเตาเผาถ่านซังข้าวโพด” เพื่อลดปริมาณหมอกควันจากการเผาซังข้าวโพดทิ้ง ซึ่งฤดูกาลเพาะปลูกปีหนึ่งต้องเผาทิ้งหลายพันตัน ถือเป็นวิธีการจัดการวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญเตาเผาดังกล่าวยังผลิตถ่านไว้ควันได้ด้วย

เทคโนโลยีอินวันดังกล่าวได้รับการคิดค้นแรกเริ่มโดย **ผู้ใหญ่บ้านประสิทธิ์ ตระการฤทธิ์** จากบ้านโนนแดง หมู่ 13 ต.บึงคล้า อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ และพัฒนาอีกขั้นโดย **ดร.นฤภัทร ตังมั่น คงวรกุล** ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและพัฒนานวัตกรรม สำนักงานนวัตกรรมการเรียนรู้ รมว. ประสานมิตร โดยได้รับการสนับสนุนทุนส่วนหนึ่งจากทรู คอร์ปอเรชั่น

อาจารย์นฤภัทรเล่าว่า ก่อนหน้านี้ทีมงานได้วิจัยกากกาแฟและกากชาที่เหลือทิ้งมาทำถ่านชีวภาพอัดแท่ง กระทั่งมาเจอผู้ใหญ่ประสิทธิ์ที่ประดิษฐ์เตาเผาขึ้นมาก่อนหน้านี้ในงบประมาณเพียงเครื่องละ 6,000 บาท จึงเริ่มลองผลิตลองถุณนำวัสดุทางการเกษตรเหลือทิ้งโดยเฉพาะซังข้าวโพดซึ่งเกษตรกรเผาทิ้งจนเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมมาประยุกต์ทำถ่านดู และพัฒนาเตาเผาของผู้ใหญ่ประสิทธิ์ที่แต่เดิมออกมาเพื่อเผาถ่านซึ่งมีมากในพื้นที่ปลูกข้าว มาใช้ซังข้าวโพดแทน

ผลวิจัยพบว่าเมื่อซังข้าวโพดถูกเผาได้ความชื้นและสารระเหยออกไปหมดแล้ว นำไปเป็นถ่านชีวมวลที่ปราศจากควันได้ ใช้แทนถ่านไม้ทั่วไป ช่วยลดหมอกควันที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของชาวบ้านได้ด้วย

แม่แจ่มโมเดลเป็นตัวอย่างเล็กๆ ที่น่าสนับสนุนและเอาไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่อื่นๆ ต่อไป ความหวังในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมจึงดูไม่ไกลเกินเอื้อม

ธิตติ มีแต่้ม